

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา

ผู้วิจัยได้พบว่า วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับภาษานั้นมีจำนวนน้อย โดยเฉพาะวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับภาษาเชียงใหม่มีเพียง ๓ ฉบับ คือ "ระบบเสียงในภาษาเชียงใหม่" ของเบ็ญจวรรณสุนทรากุล^๑ "หมวดคำในภาษาเชียงใหม่" ของอยู่เคียง แซ่โค้ว^๒ และ "การศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนาม ในภาษาเชียงใหม่กับภาษากทม" ของกันทิมา วัฒนประเสริฐ^๓ ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้พูดภาษาเชียงใหม่ จึงเห็นความสำคัญและเห็นควรที่จะศึกษาภาษาเชียงใหม่เพื่อเพิ่มผลงานทางด้านนี้ประการหนึ่ง และเพื่ออธิบายลักษณะของภาษาเชียงใหม่ประการหนึ่ง

การที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา "คำลงท้ายในภาษาเชียงใหม่" นั้น เพราะเห็นว่า คำลงท้ายเป็นหมวดคำหมวดหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าหมวดคำอื่น ๆ คำลงท้ายนั้นสามารถแสดงความรู้สึกนึกคิดของผู้พูด และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เป็นการแสดงออกถึงลักษณะสังคมไทยได้ นอกจากนี้ คำลงท้ายยังแสดงระบบระเบียบที่ต้องการการใช้ภาษาที่เหมาะสม เช่น

pay¹ nay¹ ma: caw⁴hf-^๔
ไป ไหน มา คะ

^๑เบ็ญจวรรณ สุนทรากุล, "ระบบเสียงในภาษาเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๕)

^๒อยู่เคียง แซ่โค้ว, "หมวดคำในภาษาเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐)

^๓กันทิมา วัฒนประเสริฐ, "การศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนาม ในภาษาเชียงใหม่กับภาษากทม" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖)

^๔ดูคำอธิบายการใช้สัญลักษณ์, หน้า ๓๐.

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นการใช้ /caw^{hf-}/ "คะ" ซึ่งเป็นคำลงท้ายที่บอกความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟังว่า ผู้ฟังมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้พูด และการใช้ /caw^{hf-}/ แสดงให้เห็นถึงความสุภาพของผู้พูด

pay nay^l ma: wa^{h.๑}
ไป ไหน มา วะ

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นการใช้ /wa^{h.}/ "วะ" ซึ่งเป็นคำลงท้ายที่บอกความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟังว่า มีความสนิทสนมกันมาก และคำลงท้าย /wa^{h.}/ จะใช้พูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้พูดไม่ได้ เพราะ เป็นคำที่แสดงความไม่สุภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา "คำลงท้ายในภาษาเชียงใหม่" ในด้านลักษณะทางเสียงและลักษณะทางอรรถศาสตร์ ตลอดจนศึกษาถึงความสัมพันธ์ของทั้ง ๒ ลักษณะว่า มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไรบ้าง

๑.๒ ความมุ่งหมายในการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาถึงลักษณะทาง เสียงและการแบ่งประ เภทตามลักษณะทาง เสียงของ คำลงท้ายในภาษา เชียงใหม่
๒. เพื่อศึกษาลักษณะทางอรรถศาสตร์และการแบ่งประ เภทตามลักษณะทางอรรถศาสตร์ ของคำลงท้ายในภาษา เชียงใหม่
๓. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทาง เสียง และลักษณะทางอรรถศาสตร์ ของคำลงท้ายในภาษา เชียงใหม่

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

คำลงท้ายที่นำมา เป็นข้อมูลในการศึกษาริทยาณิพนธ์ฉบับนี้ ส่วนใหญ่ได้จากผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้พูดภาษา เชียงใหม่เอง และมีบางส่วนที่ได้จากผู้บอกภาษา ซึ่งอาศัยอยู่ในอำเภอบางเมือง

จังหวัด เชียงใหม่ ดังนั้น คำลงท้ายที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึง เป็นคำลงท้ายที่ใช้พูดกัน
ในอำเภอ เมือง เท่านั้น ไม่รวมไปถึงอำเภอต่าง ๆ ซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน

๑.๔ วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. สืบหาเอกสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทั้งภาษาไทย
และภาษาต่างประเทศ

๒. เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ได้จากผู้วิจัยซึ่งเป็นเจ้าของภาษา
ข้อมูลบางส่วนรวบรวมจาก เอกสาร หนังสือ งานวิจัย หรือพจนานุกรมภาษาเชียงใหม่ และได้
จากการสนทนากับบุคคลในครอบครัวและเพื่อนฝูง

๓. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

๔. ทดสอบผลการวิเคราะห์ว่าถูกต้อง ยอมรับหรือไม่ โดยทดสอบกับผู้พูดภาษา
เชียงใหม่

๕. สรุปผลการวิจัยและ เสนอแนะ

๑.๕ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑. เป็นการเพิ่มพูนความรู้เรื่องลักษณะของภาษา เชียงใหม่ โดยเฉพาะลักษณะทาง
เสียง และลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำลงท้ายในภาษา เชียงใหม่ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

๒. เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการใช้ภาษา เชียงใหม่ หรือผู้ที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการ
ใช้คำลงท้ายในภาษา เชียงใหม่ เพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

๓. ทำให้การวิจัยทางด้านภาษาถิ่นกว้างขวางยิ่งขึ้น และจะได้ เป็นการส่งเสริม
ให้ผู้สนใจภาษาถิ่น ได้ศึกษาและยึดถือ เป็นแนวทางในการศึกษาลักษณะของภาษาถิ่นอื่น ๆ
ต่อไป

๑.๖ คำจำกัดความและ เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินว่าเป็นคำลงท้าย

คำจำกัดความของคำลงท้ายในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นดังนี้คือ

คำลงท้าย คือ คำที่มีตำแหน่งอยู่ท้ายประโยค ทำหน้าที่ช่วย เสริมความหมายของประโยค โดยบอกเจตนาของผู้พูดว่าต้องการ ทักทาย หรือขอร้อง และช่วยบอกท่าทีของผู้พูดว่า ผู้พูดมีความรู้สึกอย่างไร นอกจากนี้ ยังเสริมความหมายของทั้งประโยคในแง่ของการบอกสถานภาพระหว่างผู้พูดและผู้ฟังว่า เสมอกันหรือสนิทสนมกันหรือไม่

ในการตัดสินว่าคำที่เกิดในตำแหน่งท้ายประโยค คำใด เป็นคำลงท้ายนั้น ได้ใช้เกณฑ์ตัดสินดังต่อไปนี้

๑. เกณฑ์ทางด้านโครงสร้างของประโยค

ก. คำลงท้ายจะปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ไม่สามารถมีคำชนิดอื่นใดมาปรากฏในตำแหน่งต่อท้ายจากตำแหน่งของคำลงท้ายได้อีก เกณฑ์ข้อนี้จะใช้เป็นเกณฑ์หลักในการตัดสินคำลงท้าย ส่วนเกณฑ์ข้ออื่น ๆ จะใช้เป็นเกณฑ์ประกอบในการหาคำลงท้าย ตัวอย่างเช่น

wan	ni:	ca?	pay	nay	l	<u>caw</u>	hf-
วัน	นี้	จะ	ไป	ไหน		<u>คะ</u>	
*wan	ni:	ca?	pay	nay	l	<u>caw</u>	hf- muan ³
วัน	นี้	จะ	ไป	ไหน		<u>คะ</u>	สนุก

จากตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า คำว่า "สนุก" ซึ่งเป็นคำกริยานั้น ไม่สามารถปรากฏในตำแหน่งต่อท้ายจากตำแหน่งของคำลงท้ายได้ เพราะไม่สามารถสื่อความหมายให้เข้าใจได้

la-?	khon	nan	na:	-hak	<u>kha-na:t</u>	no	h.
เด็ก	คน	นั้น	น่ารัก		<u>จัง</u>	นะ	

จากตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า คำว่า "จัง" ซึ่งเป็นคำขยายคำกริยานั้น สามารถมีคำลงท้ายมาปรากฏในตำแหน่งต่อท้ายได้

^๑ เครื่องหมายดอกจันใช้กำกับตัวอย่างประโยคที่ไม่มีใช้ในภาษา

๒. เกณฑ์ทางด้านเสียง

คำลงท้ายบางคำอาจมีหลายรูปคำ โดยอาจจะต่างกันในเรื่องระดับความสูงต่ำของเสียง ความสั้นยาวของพยางค์ หรือลักษณะของเส้นเสียงในการลงท้ายพยางค์เรื่องใด เรื่องหนึ่ง หรือทั้งสาม เรื่องก็ได้ ตัวอย่าง เช่น

$/nɔːlf^-/$, $/nɔ^h/$ เป็นคำเดียวกัน ต่างกันทั้งในเรื่องระดับความสูงต่ำของเสียง ความสั้นยาวของพยางค์ และลักษณะของเส้นเสียงในการลงท้ายพยางค์

$/?a^h/$, $/?a^lf^-/$ เป็นคำเดียวกัน ต่างกันในเรื่องของระดับความสูงต่ำของเสียง

๓. เกณฑ์ทางด้านความหมาย

ก. คำลงท้ายจะไม่ปรากฏความหมายชัดเจนเมื่อปรากฏตามลำพัง เพราะคำลงท้ายเป็นคำที่มีความหมายกว้าง ๆ ไม่มีความหมายประจำคำที่แน่นอน ต่างจากคำประเภทอื่น ๆ เช่น คำนาม คำกริยา ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายประจำคำแน่นอน จึงมีความหมายชัดเจนเมื่อปรากฏตามลำพัง แต่คำลงท้ายจะมีความหมายชัดเจนต่อเมื่อเข้าไปปรากฏในประโยค

ข. คำลงท้ายจะใช้ในการบอกเจตนาหรือท่าทีของผู้พูดโดยเฉพาะ ไม่ใช่ใช้บ่งบอกความหรือขยายความหมายของคำใดคำหนึ่งในประโยค เช่น

ka:-fɛ: ni:⁵ hɔ:n⁵ na:m-

กาแพ่ นี้ ร้อน นะ

ka:-fɛ: ni:⁵ hɔ:n⁵ tho?⁵

กาแพ่ นี้ ร้อน จิง

คำว่า $/na:m^-/$ "นะ" ในประโยคแรกเป็นคำลงท้ายเพราะไม่ได้บอกความหรือขยายความหมายของคำใดคำหนึ่ง แต่เป็นการแสดงท่าทีของผู้พูดว่า ผู้พูดต้องการเตือนผู้ฟังให้เอาใจใส่หรือระมัดระวังในสิ่งที่ผู้พูดบอก

ส่วนคำว่า $/tho?⁵/$ "จิง" ในประโยคหลังนั้นไม่ใช่คำลงท้าย แต่เป็นคำขยายกริยา เพราะมีความหมายในการขยายคำว่า "ร้อน" เพียงคำเดียว มีความหมายว่า "ร้อนมาก" และไม่ได้บอกท่าทีหรือแสดงความรู้สึกของผู้พูดแต่อย่างใด

ค. คำลงท้ายนั้น ถ้าไม่ใส่เข้าไปในประโยค ก็ไม่ทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น

kin ¹	khaw ⁴	to:y	kan ¹	<u>no</u> :lf-
กิน	ข้าว	ด้วย	กัน	<u>นะ</u>
kin ¹	khaw ⁴	to:y	kan ¹	bo:l
กิน	ข้าว	ด้วย	กัน	<u>ไหม</u>

ในประโยคแรก ถึงแม้จะใส่คำลงท้าย /no:lf-/ "นะ" หรือไม่ใส่ก็ไม่ทำให้ความหมายหลักของประโยคเปลี่ยนแปลงไป เพียงแต่ถ้ามีคำลงท้ายจะช่วยเสริมความหมายในแง่ของการบอกอาการชักชวนที่สุภาพมากขึ้น ส่วนในประโยคหลังนั้น ถ้าไม่ใส่คำบอกคำถาม "ไหม" ลงในประโยค จะทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนแปลงไปจากประโยคที่มีความหมายในการถาม เป็นประโยคที่มีความหมายในการชักชวน ดังนั้น คำว่า "ไหม" จึงไม่ใช่คำลงท้าย แต่เป็นคำบอกคำถามเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงไม่รวมคำบอกคำถาม เช่น หรือ, ไหม เข้าเป็นคำลงท้าย ถึงแม้ว่าคำบอกคำถามจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับคำลงท้ายทั่ว ๆ ไป ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ต่าง ๆ โดยความหมายยังคงเดิม เปลี่ยนเพียงท่าทีของผู้พูด เพราะคำบอกคำถามมีลักษณะพิเศษต่างจากคำลงท้ายทั่ว ๆ ไป คือ ถ้าในประโยคมีทั้งคำบอกคำถามและคำลงท้าย คำบอกคำถามมักจะอยู่หน้าคำลงท้าย นอกจากนี้ การปรากฏของคำบอกคำถามจะทำให้ประโยคบอกเล่ากลายเป็นประโยคคำถามทันที ต่างจากคำลงท้ายทั่ว ๆ ไป ซึ่งไม่ใช่ลักษณะสำคัญที่ทำให้ประโยคเป็นประโยคบอกเล่าหรือประโยคคำถาม คำบอกคำถามจึงไม่นับเป็นคำลงท้ายตามคำจำกัดความของคำลงท้ายที่ให้ไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

อนึ่ง ผู้วิจัยจะไม่ศึกษาคำลงท้ายในภาษาไทยใหม่ที่ปรากฏร่วมกัน หรือซ้อนกันตั้งแต่ ๒ คำ ขึ้นไป แต่จะศึกษาเฉพาะคำลงท้ายที่ปรากฏเพียงคำเดียวเท่านั้น